

טקסט ראשון
כשהלשון החלה להתגלגל.
על פי מאמר מאת ינאי עופרן, "הארץ" אפריל 2000

1- אחד המפורסמים בחוקרי השפה והמוח השווה את השפה לחדק של פיל: הפער בין השפה האנושית לכל צורת תקשורת אחרת בעולם החי, כמוה כפער שבין החדק לבין כל צורה אחרת של נחיריים. ובכל זאת השאלה כיצד התפתח החדק במהלך האבולוציה לא הציתה אל דמיונם של חוקרים ופילוסופים. לעומת זאת, השאלה איך התפתחה השפה מספקת קרקע פורייה לדיונים מדעיים ופילוסופיים כבר כמה מאות שנים.

2- התפתחותה של השפה מתנגשת לכאורה עם שני עקרונות יסודיים של האבולוציה: הכלל הבסיסי ביותר של האבולוציה הוא: "המתאים ביותר שורד." מדי פעם יכול להיוולד באוכלוסייה פרט עם תכונה חדשה וייחודית שאותה הוא יכול להוריש לצאצאיו. התכונה הזאת תפשט באוכלוסייה רק אם למי שנושא אותה יש יתרון משמעותי, כלומר, אם היא מאפשרת להשיג יותר מזון, לנצח בקרבות או להתרבות מהר יותר.

3- הכלל השני קובע שהאבולוציה אינה מתרחשת בקפיצות גדולות. שינויים קטנים והדרגתיים שכל אחד מהם מעניק יתרון קל ביחס למצב הקודם הולכים ומצטברים עד שבסופו של דבר נוצרים ההבדלים בין חיידק להיפופוטם. התהליך נמשך מיליוני שנים וכל פרט – גם זה שנושא את התכונה החדשה – דומה מאד להוריו.

4- השפה נראית כסותרת את שני העקרונות האלה. אמנם ברור שהיכולת להעביר מסרים משפרת את היכולת לשרוד, אבל השפה האנושית נראית מורכבת הרבה מעבר לדרוש. קשה לטעון שהיכולת לקרוא שירה או להבין משחקי מלים הייתה בעלת משקל לאדם הקדמון כדי לשרוד בטבע.

5- קשה לא פחות היא השאלה איך התפתחה השפה. בכל צורות התקשורת של בעלי החיים האחרים בטבע כל סימן מעביר רק מסר אחד. כמות המסרים מוגבלת לכמות הסימנים. זוהי צורת תקשורת חסרת תחביר. לעומת זאת בשפה האנושית כמות המסרים היא אין סופית משום שאפשר לצרף מספר סימנים-מילים וחלקי מילים - בצירופים חדשים ושונים. כלומר, זוהי צורת תקשורת בעלת תחביר.

6- הרבה חוקרים טוענים שהמעבר מצורת תקשורת חסרת תחביר לצורת תקשורת בעלת תחביר הוא קפיצת מדרגה ולא התפתחות הדרגתית. ואכן אחד מהמפורסמים מחוקרי האבולוציה טוען שהשפה לא התפתחה בתהליך של ברירה טבעית. השפה לא התפתחה במהלך אבולוציוני אלא כתכונה ביולוגית נפרדת.

7- חוקרים אחרים שוללים סברה זו, ומאמינים שהשפה התפתחה בתהליך של ברירה טבעית: לדבריהם האדם זקוק לתחביר לצורך הישרדות, משום שבעזרת התחביר הוא יכול לנצל מספר מועט של סימנים למספר מסרים גדול, וכך הוא מונע תקלות ואי הבנות בתקשורת.

ניתוח הטקסט

א- תרגום מלים וביטויים לערבית

חדק של פיל קידום (خرطوم) الفيل.

נחיריים منخار.

האבולוציה النشوء والارتقاء

השאלה כיצד התפתח החדק במהלך האבולוציה לא הציתה אל דמיונם של חוקרים ופילוסופים) لم تلهب مسألة كيف تطور القيدوم خلال عملية الارتقاء خيال الباحثين والفلاسفة).

קרקע פורייה أرض خصبة

המתאים ביותר שורד البقاء للأصلح

היפופוטם فرس البحر.

קשה לטעון שהיכולת לקרוא שירה או להבין משחקי מלים הייתה בעלת משקל לאדם הקדמון כדי לשרוד בטבע. (يصعب أن ندعي بأن القدرة على قراءة قصيدة أو فهم التلاعب بالألفاظ كانت ذات قيمة للإنسان الأول للبقاء في الطبيعة.)

מסרים رسائل

סימנים رموز

צורת תקשורת חסרת תחביר صورة اتصال ينقصها البنية النحوية.

בתהליך של ברירה טבעית عملية انتقاء طبيعي.

תכונה ביולוגית נפרדת صفة بيولوجية منفصلة.

חוקרים אחרים שוללים סברה זו يرفض باحثون آخرون هذا الاعتقاد.

ב) שאלות הכנה לקראת כתיבת הסיכום ותרגומו לערבית

1- קרא את הטקסט קריאה מרפרפת והשב על השאלות הבאות:

ש) מה הוא נושא הטקסט?

ת) נושא הטקסט הוא.....

מה היא מטרת כותב הטקסט?

ת) מטרת הכותב היא.....

2- קרא את הטקסט קריאה מעמיקה וחלק אותו לפסקות?

פסקה ראשונה:

אחד המפורסמים בחוקרי השפה והמוח השווה את השפה לחדק של פיל: הפער בין השפה האנושית לכל צורת תקשורת אחרת בעולם החי, כמוה כפער שבין החדק לבין כל צורה אחרת של נחיריים. ובכל זאת השאלה כיצד התפתח החדק במהלך

האבולוציה לא הציתה אל דמיונם של חוקרים ופילוסופים. לעומת זאת, השאלה איך התפתחה השפה מספקת קרקע פורייה לדיונים מדעיים ופילוסופיים כבר כמה מאות שנים.

מה הרעיון המרכזי של הפסקה?

שים לב, כדי לקבוע את הרעיון המרכזי עליך להשיב על השאלות הבאות:

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....

הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

.....
.....

פסקה שנית:

התפתחותה של השפה מתנגשת לכאורה עם שני עקרונות יסודיים של האבולוציה: הכלל בסיסי ביותר של האבולוציה הוא: "המתאים ביותר שורד." מדי פעם יכול להיוולד באוכלוסייה פרט עם תכונה חדשה וייחודית שאותה הוא יכול להוריש לצאצאיו. התכונה הזאת תפשט באוכלוסייה רק אם למי שנושא אותה יש יתרון משמעותי, כלומר, אם היא מאפשרת להשיג יותר מזון, לנצח בקרבות או להתרבות מהר יותר.

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....
.....

הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

.....
.....

פסקה שלישית:

הכלל השני קובע שהאבולוציה אינה מתרחשת בקפיצות גדולות. שינויים קטנים והדרגתיים שכל אחד מהם מעניק יתרון קל ביחס למצב הקודם הולכים ומצטברים עד שבסופו של דבר נוצרים ההבדלים בין חיידק להיפופוטם. התהליך נמשך מיליוני שנים וכל פרט – גם זה שנושא את התכונה החדשה – דומה מאד להוריו.

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....

הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

.....
.....

פסקה רביעית:

השפה נראית כסותרת את שני העקרונות האלה. אמנם ברור שהיכולת להעביר מסרים משפרת את היכולת לשרוד, אבל השפה האנושית נראית מורכבת הרבה מעבר לדרוש. קשה לטעון שהיכולת לקרוא שירה או להבין משחקי מלים הייתה בעלת משקל לאדם הקדמון כדי לשרוד בטבע.

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....
הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

פסקה חמישית:

קשה לא פחות היא השאלה איך התפתחה השפה בכל צורות התקשורת של בעלי החיים האחרים בטבע כל סימן מעביר רק מסר אחד. כמות המסרים מוגבלת לכמות הסימנים. זוהי צורת תקשורת חסרת תחביר. לעומת זאת בשפה האנושית כמות המסרים היא אין סופית משום שאפשר לצרף מספר סימנים-מילים וחלקי מילים - בצירופים חדשים ושונים. כלומר, זוהי צורת תקשורת בעלת תחביר.

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....
הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

פסקה שישית:

הרבה חוקרים טוענים שהמעבר מצורת תקשורת חסרת תחביר לצורת תקשורת בעלת תחביר הוא קפיצת מדרגה ולא התפתחות הדרגתית. ואכן אחד מהמפורסמים מחוקרי האבולוציה טוען שהשפה לא התפתחה בתהליך של ברירה טבעית. השפה לא התפתחה במהלך אבולוציוני אלא כתכונה ביולוגית נפרדת.

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....

הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

.....
.....

פסקה שביעית:

חוקרים אחרים שוללים סברה זו, ומאמינים שהשפה התפתחה בתהליך של ברירה טבעית: לדבריהם האדם זקוק לתחביר לצורך הישרדות, משום שבעזרת התחביר הוא יכול לנצל מספר מועט של סימנים למספר מסרים גדול, וכך הוא מונע תקלות ואי הבנות בתקשורת.

מה הוא נושא הפסקה?

נושא הפסקה הוא.....

מה נאמר בפסקה עליו?

בפסקה נאמר עליו כי

.....
.....
.....

הרעיון המרכזי של הפסקה הוא:

.....
.....

3- כתוב סכום לטקסט:

משפט פתיחה:

.....
.....
.....

גוף הסיכום

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

משפט סיום

.....
.....

שים לב

כדי ליצור רצף בין הרעיונות השתמש בפעלי אמירה כגון :
אמר , טען , הבהיר ,

4- תרגם את הסיכום לערבית :